

TĖVIŠKĖS

AIDAI

Nr. 22 (1565) 1987 m. birželio 4 d.

Melbourne

XXXII M E T A I

LIETUVIAI PASAULYJE

Lietuvos evangelikų vargo keliai

JIE NEMAŽIAU PERSEKIOJAMI KAIP KATALIKAI

Kaž kaip mūsųose nutiko, kad, kai minėdami Lietuvos krikščionybės jubiliejų, daug tomis temomis kalbėdami ir rašydami, beveik išimtinai ribojomės tik lietuviams katalikais, retai užsimindami apie mūsų "atsiskyrusius brolius" lietuvių evangelikus liuteronis bei reformatus. Tačiau, jie nėra visiškai "apeiti". Turime po ranka Lietuvos krikščionybės jubiliejaus komiteto narių sąrašus. Čia garbės narių tarpe randame reformatų gen. superintendente kun. Stasio Neimano ir liet. liuteronų vyskupo Anso Trakio (deja, mirusio) pavardes. Komitetą sudarančių organizacijų tarpe išryškėja Lietuvių Evangelikų taryba. Bet apie aktyvesnį dalyvavimą minėjime bei jam ruošą nedaug tegirdime. O juk visi trys Lietuvos krikšto etapai - 1251, 1387 ir 1413 metų buvo visiems lietuviams bendri, nes reformacijos sąjūdis tada dar nebuvo gimęs.

Mažosios Lietuvos lietuviai liuteronimis tapo po 1525 m., o Didžiąją Lietuvą reformacijos banga pasiekė apie XVI a. vidurį. Tada Lietuva buvo jau formaliai priėmusi krikštą iš R. katalikų Bažnyčios rankų, bet katalikybė dar nebuvo įsitvirtinusi. Taigi nereikia stebėtis, kad didžiama bažnyčių tapo evangeliškomis.

Reformacijos sąjūdis buvo būdingas tuo, kad jo vadovai savo tikėjimą stengėsi žodžiu ir raštu skelbti vietos žmonių vartojama kalba. Taigi ir pirmieji lietuvių kalba rašyti buvo ne katalikų, bet evangelikų išleisti. 1547 m. Karaliaučiuje išleista pirmoji lietuviška knyga - M. Liuterio katekizmo vertimas, o kartu ten pat pateiktas ir pirmasis lietuviškas elementorius bei giesmės su gaidomis. Netrukus išleista ir daugiau raštų - Šv. Rašto vertimų, giesmynų, maldaknygių lietuvių kalba. Visa tai paskatino ir katalikus leisti lietuviškus raštus. Už visa tai turime pirmąsias dėkoti "atsiskyrusiems broliams".

Lietuvos statistikos metraščių žiniomis, 1937. XII. 31 Lietuvoje (be Vilniaus, bet su Klaipėdos kraštu) buvo 2.549.668 gyventojai, iš kurių 9,54% protestantai (liuteronys ir reformatai). Katalikų procentas 80,62%. Taigi, protestantų buvo apie 240.000, iš kurių apie 150.000 gyveno Klaipėdos krašte, kuris beveik ištiesai buvo protestantiškas. Ten buvo

BRONIUS KVIKLYS

Mūsų specialus bendradarbis
Čikagoje

ir 33 veikiančios bažnyčios bei parapijos. Didžiojoje Lietuvoje buvo 55 liuteronų parapijos bei filijos su bažnyčiomis ar maldos namais. Taigi iš viso - 88 bažnyčios bei jų bendruomenės. Reformatai turėjo 15 parapijų bei filijų. Vadinasi, protestantiškų maldyklų buvo 103. Be jų dar buvo keletas kitų protestantiškų sektų maldos namų. Reformatų skaičius siekė apie 15.000. Jų parapijos buvo daugiausia Biržų apskrityje. Mažąją Lietuvą buvo 103 parapijos, iš kurių gal pusė XIX - XX a. sąvartoje buvo laikomos pamaldos lietuvių kalba. Tik 1935 m. Hitlerio įsakymu jos uždraustos. Po II pasaulinio karo čia nėra nė vienos religinės bendruomenės ir maldyklos. Toks tai suglaustas Lietuvos reformacijos vaizdas.

Visai skirtingas jis yra pokario metais. Klaipėdos kraštas neteko daugybės senųjų savo gyventojų (vokiečių ir lietuvių). Iš 33 veikusių parapijų dabar ten tėra 10. O iš viso Lietuvoje (su Klaipėdos kraštu) ir su Vilniumi, dabar veikia tik 27 religinės bendruomenės, kurių 22 yra lietuviškos, o 5 latviškos. Iš viso dabar okup. Lietuvoje priskaitoma tik 25.000 liuteronų ir apie 3.400 reformatų. Liuteronų parapijas ap-

tarnauja tik 9, o reformatų tik 3 kunigai. Vis dėlto sukurta šioje tokia centrinė organizacija. Tik 1955. V. 12 buvo galimybė Kretingoje susaukti liuteronų sinodą, o 1957. VIII. 18 Biržuose įvyko pirmasis pokario metais reformatų sinodas. Daugelis bažnyčių nusavintos. Kauno liuteronų neteko savo senosios bažnyčios, o Vilniaus reformatai - iškilaus stiliaus šventovės. Kai kurios religinės bendruomenės pamaldom prisiglaudžia paprastuose pastatuose, butuose.

(Nukelta į 2 psl.)

Juozas Mikštas

DOMINUS ILLUMINATIO
MEA

Nuo mažens Viešpats šviečia

mane;

Šviesą tą atvira krūtine
aš geriu per gyvenimą ilgą
Vėtrų gūsiuose laužoma smilga.

O jei Viešpats neduotų šviesos,
Tai žmogus begalybėj tamsos.
Juk nebūtų jis vertas ir smilgos
Kuri auga, šviesos išsilgus.

Lyg bekraštėje dykvietėje,
Lyg bežvaigždės nakties tamsoje
Žmogų - dulkę visatos beribės
Nežinon blokštų amžių tamsybės.

Tiktai Dievo Malonės Šviesoj
Ir žmogus šviečia Žemėj visoj.

1987 m. Sekminės

Vak. Vokietijos politika okupuoto Pabaltijo klausimu

Į VLIKo pirmininko d. K. Bobelio laišką V. Vokietijos užsienio reikalų ministeriui Genscher, kovo 12 d. atsakė užsienio reikalų ministerijos tarėjas Dr. E. Heyken. Jo laiške taip susumuojama V. Vokietijos pozicija Pabaltijo valstybių okupacijos klausimu:

— Vokietijos Federalinė Respublika iki šios dienos nepripažino Sovietų Sąjungos įvykdytos Pabaltijo valstybių aneksijos ir nemano to daryti. Todėl 1955-ais metais užmezgus diplomatinis santykius su SSRS, Federalinis Kancleris Adenauer raštu pareiškė ministeriui - prezidentui Bulgarijai, jog jie pasilaiko teisę

nepripažinti abipusės teritorinės padėties. 1971 m. atidarant generalinį konsulatą Leningrade, federalinė vyriausybė irgi paaiškino, kad ryšium su tuo padaryti teisiniai ėjimai nieko nepakeitė vokiečių teisinio nusistatymo šiuo klausimu. Ir 1972 m. rugpjūčio 12 d. Maskvos sutartis tarp Vokietijos Federalinės Respublikos ir Sovietų Sąjungos niekuo nepakeitė šios teisinės padėties.

— Federalinės vyriausybės atstovai įvairiais atvejais taip pat pabrėžė šią poziciją Vokietijos federaliniame parlamente... Federalinė vyriausybė pilnai supranta kiek daug Pabaltijo tautos yra

— Londonas. Europos Lietuvių 34-toji kasmetinė Studijų savaitė vyks Londone liepos 27 - rugpjūčio 1 d. Kasdieną bus žymių visuomenės veikėjų paskaitos aktualiomis temomis, o vakarais pramogos. Minint Lietuvos krikščionybės 600 metų jubiliejų su lietuviams kunigais šv. Mišias koncertuos Popiežiaus Nuncijus aktyvuskapas Luigis Barbarito, kuris nuo 1973 iki 1986 buvo Nuncijus Australijoje ir su lietuviams palaikė glaudžius ryšius.

— Vokietija. Kaip šventė Motinos Dieną Miunchene? Vokiečių Susitikimo namuose Dr. Saulius Girnius - Apylinkės Valdybos vicepirmininkas, minėjamą pradėjo visus pakviesdamas sugiedoti Dievo Motinos garbei Marija, Marija, o Tėvynės garbei - Lietuva brangi. Aštuoniolika motinų buvo apdovanotos šokolado dėžutėmis ir rožėmis. Alina Grininė kalbėjo apie motinos begalinę meilę vaikui. Jaunimo vardu studentas A. Hofmanas sakė, kad dažnai motinos meilės neįvertinam, bet jos meilė iškyla visu grožiu, kai mes patys tampame tėvais. Motinos dainos pynė įvedė poetas Saulius Kubilius, atvykęs iš Vatikano.

— Dr. prof. Vytautas Vardys. Amerikoje Oklahomos universitete dėstęs politinius mokslus, Lietuvos krikščionybės jubiliejaus proga parašė naują istorinę knygą "Krikščionybė Lietuvoje", kuri jau baigiama spausdinti, yra gausiai iliustruota, turi 670 puslapių. Jos kaina bus US \$ 25.

— Montrealyje Motinos Dieną gegužės 9 d. buvo suruošta Botanikos sode didelė iškilmė, kurias rengė Kanados parlamentaras Eduard Desrosier. Meninė programos dalį atliko lietuvių solistė Gina Čapkauskienė ir Otavos "Ramunėlės", kurioms vadovauja Rūta Kličienė, ir savo dainomis žavėjo klausytojus.

— Kanadoje Jaunimo Kongreso ruošos komitetas praneša, kad iš Melbourne birželio 3-5 dienomis atvykusi Aldona Butkutė kalbės Toronte apie paskutiniąsias žinias, kaip baigiamas organizuoti Jaunimo Kongresas Australijoje.

— "Išėjimas Lietuvių Sportas 1944-1984" jau išėjo iš spaudos. Veikalą redagavo Čerkeliūnas - Mickevičius - Krašauskas ir apima 40 metų sporto veiklos laikotarpį, turi 502 psl., 400 nuotraukų. Sporto sąjunga ir lietuviai sportininkai daug pasitarnavo Lietuvos garsinimui tarptautinėje sporto arenoje, gindami lietuvių tautos interesus. Leidinio kaina US \$ 25, plus \$ 6 persiuntimui. Išleido SALFAS, 32 Rivercres Road, Toronto, Ontario M6S 4H3, Canada.

praradusios, kaip ir visos tautos, kurioms neleidžiama pačioms nuspręsti savo likimus. Todėl jie teigiamai žiūri į bet kuriuos žingsnius, kurių dėka būtų galima pagerinti Pabaltijo tautų padėtį. Federalinė vyriausybė dėjo pastangas sušvelninti neigiamas Europos kontinento padalinimo pasekas ir tuomi padėti įgyvendinti vokiečių tautos apsisprendimo teisę. Remdamasi šia savo patirtimi, ji drauge stengiasi išvengti bergždžių ginčų su Sovietų Sąjunga, kurių metu šioji tikrai patvirtintų savo žinomą nusistatymą.

(ELTA)

Lietuvos evangelikų vargo keliai

(Atkelta iš 1 puslapio)

Visoje vargingoje mūsų protestantų kelionėje pokario metais įvyko du svarbesni įvykiai: Klaidėdos krašto liuteronų bendruomenės buvo atpalaiduotos nuo ankstesnių, nuo priklausomybės vokiškos Prūsijos liuteronų vyresnybei, nes jos ten visiškai nebėra. Antras teigiamas reiškinys, Lietuva susilaukė liuteronų vyskupo, ko nebuvo prieškariniais laikais. Dabar juo yra Jonas Kalvanas.

Jei Lietuvos katalikai, būdami gausūs skaičiumi, turėdami apie 630 veikiančių bažnyčių ir maždaug tiek pat kunigų, tikinčiųjų remiami vis dar gali šiaip taip spirtis prieš okupacinės valdžios užmačius, tai negausiems skaičiumi Lietuvos protestantams yra žymiai sunkiau. Jų veikla tegali reikštis tik bažnyčiose ir iš dalies kapinėse. Pamokslai remiasi tik Sv. Rašto aiškinimu, kitos temos neliečiamos. Liuteronų 9 kunigai turi aptarnauti 27 parapijas. Kiekvienas kunigas kas sekmadienį aukoja pamaldas bent dviejose vietovėse, o kai kuriose kitose vietovėse - pamaldos būna tik kartą per mėnesį. Tik Tauraje pamaldos būna kas sekmadienį. Gavėnios bei advento metu ten dar aukojamos ir vakarinės pamaldos. Čia atvyksta tikintieji ir iš tolimesniųjų vietovių net iš Kauno ir Vilniaus, kur nebėra jokių jų parapijų. Pamaldas lanko daugybė tikinčiųjų. Ypatinai iškilmingai bažnyčioje ir kapinėse prisimenami mirusieji. Švenčiama ir šventa vakarienė. Pamaldų metu bažnyčiose ar kapinėse atliekamos bažnytinės apeigos, krikštytos, vedybos, laidojimo apeigos, namų ir kryžių šventinimas. Beveik visi naujagimiai yra krikštijami, o sulaukę 12 metų - konfirmuojami. Taip 1985 m. buvo pakrikštytas 261 kūdikis, o apie 200 jaunuolių konfirmuoti.

Šiaip jau pagal sovietų 1978 m. konstituciją, Bažnyčia yra atskirta nuo valstybės ir nuo mokyklos. Visiems piliečiams, pagal 50 str., "garantuojama religinė laisvė", bet žinoma, tiksliai sandariame "narve", kuriame religinė bendruomenė yra uždaryta. Visos kulto apeigos bei religinės apraiškos galimos tiksliai valdžios registruotose bendruomenėse ir jų maldos namuose. Ir čia visur reiškiasi kieta "religinio kulto įgalotinių" ranka. Viename laiške iš Lietuvos rašoma, kad "Bažnyčia gali tik tylomis savo parapijiečiams

pasitarnauti". Taigi ir Lietuvos protestantų Bažnyčios veikla priimena pirmųjų krikščionių susirinkimus, pagal Apaštalo Darbų aprašymus: "Jie ištvėringai laikėsi apaštalo mokslo, bendravimo, duonos laužymo ir maldų".

Anksčiau Lietuvos evangelikai turėjo glaudžius ryšius su kitų protestantiškų kraštų Bažnytinė-

mis organizacijomis, bet po 1945 metų Lietuvos evangelikų Bažnyčia pasiliko tik maža salelė, kuri, minėto laiško autoriaus žodžiais, "tik iš Dievo gailėstingumo laikosi virš vandens". Tačiau turima vilčių Viešpatyje, pagal liuteronišką giesmę: "Palūžusios nendrės Jis nesulaužys, ir neužslopins Ja žėrinčios žvakės knato".

Sovietų karo nusikaltėliai

"News Weekly" žurnalas gegužės 27 laidoje paskelbė Dr. J. Kuncos straipsnį, kuriame rašo:

— Sovietai prašo Australijos vyriausybės išduoti 35 įtariamus karo nusikaltėlius, gyvenančius Australijoje. Tuo pačiu metu sovietai paaukština NKVD - KGB budelius, kurie išžudė milijonus lietuvių, ukrainiečių, latvių, estų ir kitų ne rusų ir rusų patriotų. Tuos budelius sovietai paaukština už pasitarnavimą marksizmo diktatūrai.

— Pulkininkas Petras, išžudęs 73 nekaltus lietuvius Rainių miškelyje Lietuvoje 1941 m. birželio 24 d., pakeltas į aukštą poziciją Sovietų ministerijoje dėl Religinų reikalų. Dukterėčia vieno iš tų nužudytų aukų - H. Žvirzdinas gyvena Melbourne ir turi oficialų dokumentą apie nukankintą ir nu-

žudytą jos dėdę.

— Slaptas KGB generolas I. Zakas, kuris suorganizavo 30.000 lietuvių laisvės kovotojų sunaikinimą 1945-53 metais, buvo pakeltas į Marksizmo - Leninizmo profesorius Kauno universitete. Jo buvusi žmona gyvena Izraelyje ir spaudoje ji pasmerkia savo vyro slaptą veiklą.

— Londone "Times" vedamasis (kurį citavo "News Weekly" 1987. V. 6) rašo teisingai: "Jeigu Sovietų Sąjunga yra taip susirūpinusi bausti tuos, kurie seniai nusikalto, tai pirmiausiai turėtų pažiūrėti ne toliau, kaip savo kiemo ribose".

— Per visą Sovietų Sąjungą yra daug tūkstančių išėjusių į pensiją Sibiro ir Centrinės Azijos koncentracijos lagerių sargybinių ir žudynių dalyvių Katyno, Rainių, Vilniaus ir Rygos vietovėse.

UŽSIENIO SPAUDA APIE LIETUVIUS SAŽINĖS BELAISVIUS

Gegužės mėnesio pabaigoje — nuo 23 iki 31 dienos — tikintieji visoje Lietuvoje per devynias dienas ypatingu būdu susitelkė maldose už visus dar tebekalinamus sąžinės belaisvius, jų likimą pavesdami ypatingai Nekaltai Pradėtosios Švenčiausios Mergelės Marijos globai. Lietuvos katalikai prašė, kad į šį maldos sąjūdį įsijungtų ir užsienio lietuviai, kviesdami jame dalyvauti ir kitataučius.

Dešimt anksčiau ir pastaruoju metu paleistų sąžinės kalinių Lietuvoje parašė bendrą protesto laišką Gorbačioviui, reikalaudami laisvės įkalintiems kunigams Alfonsui Svarinskui, Sigitui Tamkevičiui ir Jonui Kastyčiui Matulioniui bei kitiems sąžinės belaisviams, kalinamiems lageriuose bei esantiems tremtyje.

Pasirašiusiųjų tarpe yra: Nijolė Sadūnaitė, Jadvyga Bieliauskienė, Antanas Terleckas, Julius Sasnauskas, Vytautas Skuodis,

Mečislovas Jurevičius, Algirdas Statkevičius.

Kun. Sigitas Tamkevičius kovo pabaigoje iš Vilniaus kalėjimo buvo išvežtas į Mordovijos lagerį nr. 385-35. Tame pačiame lageryje yra kalėję Vytautas Skuodis ir Petras Paulaitis.

Kaip žinoma, kun. Tamkevičius jau du kartus - pirmą kartą praėjusių metų rugpiūčio mėnesį ir antrą kartą šių metų pradžioje — iš lagerio buvo atvežtas į Vilniaus kalėjimą. Čia jam buvo siūloma laisvė su sąlyga, jeigu pasirašytų tam tikrus įsipareigojimus, kurie kunigui sąžinės belaisviui buvo visiškai nepriimtini. Dėl to jis buvo vėl grąžintas į lagerį.

Gegužės 1 d. Lietuvoje buvo gautas trumpas laiškas, kuriame Sigitas Tamkevičius rašo, kad lageryje turi daug dvasinių uždavinių, kuriuos sėkmingai atlieka: "Dievas man patikėjo puikią misiją". LRTV

● **Varšuva.** Lenkijos komunistų partijos ideologijos pirmininkas Ludwig Krasucki pirmą kartą išdrįso viešai pareikšti, kad karo metu Katyno Lenkijos karininkų žudynes atliko ne vokiečiai, bet Sovietų Sąjunga, kuri nužudė 4.500 beginklių Lenkijos karininkų ir tai buvo ne vienintelės Lenkijos žmonių žudynės.

Printed by "Tėviškės Aidai" 16 Henry St., Kensington Vic. 3031. Published by Mr. Vincas Žemaitis, the President of the Lithuanian Catholic Federal Committee, 17 McMillan St. Clayton, Vic. 3169.

Įvykiai

● **Canberra.** Ministeris pirmininkas Mr. Hawke po daugelio neigimų pagaliau V. 27 paskelbė paskubintus federalinius rinkimus, kurie vyks liepos 11 d., šeštadienį. Dabartinis parlamentas savo kadenciją turi jau užbaigti birželio 5 d. Apie 10 milijonų balsuotojų ar atskratys socialistų valdžios, kuri veda Australiją į bankrotą, praskolinus užjūrio bankams jau virš \$ 100 bilijonų ir dar net kai kuriem žydų aktyvistam leidžia kelti nerimą Australijoje dėl tariamų "nacių karo nusikaltėlių" Rytų Europos imigrantų tarpe, kurie yra sovietų teroro aukos ir jų tėvynės okupuotos Raudonosios armijos.

● **Canberra.** Gegužės 30 d. valstijų sostinių dienraščiuose Darbo partija su ministerių pirm. Mr. Hawke nuotrauka įdėjo per visą puslapį skelbimus gasdinant, jeigu rinkimus laimėtų Liberalai, tai Westpac New Yorko viršininkas sako, kad Australijai būtų nelaimė. Australijos Westpac bankas tuojau pat pranešė, kad tas New Yorko pranešimas nevertas, nes pranešėjas yra Amerikos pilietis. Taip ir nepasisekė šis žmonių pagadinimas.

● **Londonas.** Britanijoje rinkimai paskelbti birželio 11 d. ir ministrė pirmininkė Mrs. Margaret Thatcher tikisi, kad su savo konservatorių partija bus perinkta trečiai kadencijai ketveriems metams. Parlamentas turi 635 narius, kuriuos Anglija išrenka 516, Valija 36, Škotija 71 ir Šiaurės Airija 12 atstovų. Mrs. Thatcher skelbia, kad Britanija neturi jokio noro gyventi po raudona socializmo vėliava ar iškelti baltą pasidavimo vėliavą komunizmui.

● **Sydnejus.** "The Catholic Weekly" V. 27 paskelbė, kad New Yorke lenkas katalikas Michael Preisler pusketvirtį metų iškenčė nacių koncentracijos Auschwitze ir kituose lageriuose, dabar Amerikos Lenkų Kongreso New Yorke diviziono pirmininkas, kaltina žydų filmo "Shoah" - Sunaikinimas prodeuserį Claude Lanzmann už šmeižikišką kaltinimą lenkų katalikų, kad jie pritarę nacių koncentracijos lageriuose perėjo panašius kankinimus kaip ir žydai, o dabar tie aktyvistai žydai kaltina lenkus jų žudymu.

● **Maskva.** Vakarų Vokietijos lakūnas Mathias Rust, 19 metų amžiaus, iš Suomijos su vienmotoriniu Cessna lėktuvu nuskrido į Maskvą ir nusileido Raudonojoje aikštėje prieš pat Kremliaus vartus. Jis tuojau buvo suareštuotas. Stebėtina, kaip jis galėjo 900 kilometrų perskristi Sovietų Sąjungos teritoriją visiškai nepastebėtas labai įmantrios sovietų radarų sistemos. Kremliaus ponai tuojau pat iš pareigų atleido Gynybos ministrį ir vyriausią karo aviacijos komisarą už tokį neapsakomą žioplumą, suareštuota bent 100 pasienio sargybinių.

TEVIŠKES AIDAI

18 Henry St. Kensington Vic. 3031. Tel. 376 7355

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIET KATALIKU FEDERACIJA

Redaktorius kun. Dr. P. Daukvas. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siusti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$ 25. Kituose kraštuose \$ 30. Atskiras numeris 50 c. Skelbimai už skilties vieną cm \$ 1.50. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra

ŠMEKLAI SIAUČIANT

Birželio mėnuo savo tragiškais įvykiais pavadintas baisiuoju. Tai yra tikra, kai 1940 m. birželio 15 d. sovietinės Rusijos raudonoji armija užplūdo Lietuvą su tūkstančiais tankų, šimtais karo lėktuvų, egzekucijų agentais. Visa šalis tuojau buvo atskirta geležine uždanga nuo laisvojo pasaulio, kad niekas nesuteiktų žinių apie vieną iš šurpiausių ir klaidžiausių XX amžiaus tragedijų, areštų, žmonių naikinimo, trėmimų į Sibirą.

Birželis, nors ir trumpam, atnešė ir laisvės spindulį, prasidėjus Vokietijos karui su Rusija 1941 m. birželio 22 d. Kilo spontaniškas lietuvių tautos sukilimas nusikratyti kaip galima greičiau sovietiniu jungu. Laisvės kovotojai per Kauno radiją jau birželio 23 d. ryšį paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą. Per kelias dienas, dar vokiečių kariuomenei nespėjus pasirodyti, išties Lietuvos sritys jau buvo išlaisvintos. Tai buvo ir visam pasauliui ženklas, kaip lietuvių tauta buvo ištroškusi laisvės. Sukilimo balansas rodė brangią laisvės kainą: 4.083 žuvę, 8.000 sužeistų partizanų. Tai rodė lietuvių tautos moralines ir dvasines vertybes savo pralietu krauju iškovoti nepriklausomą Lietuvą.

Sekė nacių priespauda ir vėl nauja sovietinė okupacija, ir vėl lietuvių tautos naikinimas, nauji trėmimai, masinės žudynės, gyventojų turto plėšimai. Kas suskaičiuos prieš visą lietuvių tautą įvykdytus nusikaltimus? Juos sovietai rūpestingai slėpia, klaidina, o už menkiausią mėginimą atskleisti tiesos trupinėlį, negaltingai žmones baudžia, išblaškydami sunkiausiems darbams po Sibiro, Arktikos, Azijos katargos stovyklas.

"Aušra" savo pirmuoju numeriu 1977 m. iš įvairių šaltinių surinko statistinius duomenis apie lietuvių tautos aukas: "Lietuvoje 1977 m. gyveno 3 milijonai ir 300 tūkstančių gyventojų. Jeigu nebūtų buvęs vykdomas genocidas — tautos žudymas, tai jau 1959 m. būtų buvę pusšėsto milijono gyventojų Lietuvoje, įskaitant prieauglį. Vien tik 1941-1959 m. nuo sovietų nukentėjo 1.090.000 lietuvių". Nemaža pralieto kraujo duoklė! Daugelis gyvybių atiduota ir atiduodama už negėstančią laisvės idėją. Mūsų vilnis — jaunimas, bręstantis laisvės dvasia.

"Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika", jau 15 metų pogrindyje leidžiama, tapo didžiausio objektyvumo dokumentas, atskleidžia sovietų režimo smarkiai varžomą lietuvių tautos dvasią, registruoja persekiojimų ir pasipriešinimų faktus, kaip vedama kova prieš katalikų Bažnyčią, kuri vienintelė dar vis savarankiška raudonojo slibino žiotyse. Bolševikai išdidžiai pasitiki savo branduolinių ginklų raketomis, o mes šaukiamės galybių Viešpaties Dievo, kuris nuo sostų numeta galiūnus! PD

Po 46 vergovės metų

Rašo Dr. J. Kunca

Patirtis aiškiai rodo, kad mums neverta būti nei pesimistam nei optimistam. Privalom atpažinti tikrą padėtį ir pagal tai veikti.

Kas liečia Lietuvos padėtį, ne daug kas pasikeitė. Vietoj absoliučios tylos apie Pabaltijį, dabar retkarčiais išgirstam raminimus, kad mūsų krašto byla nėra pamiršta. Europos parlamentas net viešai paskelbė reikalą grąžinti laisvę pabaltiečiams.

Čia ir baigiasi vakariečių pastangos dėl mūsų užimto krašto. Iki šiol nei vienos valstybės valdžia nei nemėgino iškelti Pabaltijo dekolonizacijos klausimą Jungtinių Tautų forume. Kai kas mus ramindamas nurodė, kad tam momentas nėra tinkamas, kad gautume per mažai balsų. Neapsirikim: tai yra tik pigūs išsisukinėjimai. Tikrumoje Vakarų politika yra pagrįsta laukimu, kad laikas iššauks pasikeitimus Sovietų Sąjungoje ir tuo pat pranyks Rusijos agresyvumas. Vėliau padidėsianti laisvė ir savaime bus prieita prie nepriklausomybės užimtų valstybių, jų tarpe ir Lietuvos.

Iš tikrųjų laikas didina rusų imperijos vidaus sunkumus. Ekonomija, vietoj pavyti ir pralenkti Vakarus, kaip pranašavo Kruščevas, yra visai sušlubavusi. Satelitai, negaudami reikiamos paramos iš pačios Rusijos, yra ja nusivylę ir žiūri į Vakarus slapta galvodami apie laisvės atgavimą. Tik, deja, patys Vakarai trukdo jų norimos evoliucijos eigą remdami rusų imperiją paskolom, maistu ir technologijos teikimu. Tuo jie ne tik nutolina mūsų krašto laisvės valandą, bet kartu rizikuoja jų pačių egzistencija. Rusija naudojasi proga keldama revoliucijas Vakaruose juos sugriauti.

Atrodytų beviltiška padėtis. Bet Vakarų elgesio pakeitimas ją galėtų gana greitai pakeisti.

Taigi, jei esame realistai, turime tinkamai veikti, kad įvyktų tokia metamorfozė Vakarų iki šiol naivios laikysenos. Prie to galim prisidėti žodžiu ir ypač

Mūsų Rėmėjai

"Tėviškes Aidų" Rėmėjų prenumeratą po \$ 30 prisiuntė: Pr. Augustinavičienė, G. Baleiša, V. Balnionienė, St. Erminas, M. Grigalienė, M. Kymantas, V. Kuliešius, J. Lubickas, A. Matukevičienė, St. Noreika, V. Norkus, V. Patašius, J. Perlibachas, M. Prašmutienė, A. Rakštelis, S. Šimkienė, P. Stripeikis, A. Vaišnys, E. Žizmaraitė.

Kitos aukos: \$ 25 V. Pleškūnas, po \$ 20 Pr. Augustinavičienė, L. Bučelis, po \$ 10 G. Baleiša, St. Erminas, V. Žiogas, po \$ 5 V. Patašius, P. Stripeikis.

Visiems rėmėjams, aukotojams mūsų nuoširdžiausia padėka. Sveikiname ir naujuosius prenumeratorius, įsijungusius į "Tėviškes Aidų" skaitytojų šeimą, tai: J. Dągys, R. Krausas, O. Schrederis.

ALK Federacijos Valdya

plunksna - geriausiu ginklu, kuri turime savo rankose ir kurio iki šiol beveik nenaudojom. Mat, nueiti į Baltuosius Rūmus ar į kitą subuvimą yra daug lengviau. Tam net nereikia turėti didesnio išsilavinimo. Su prasimušimu į spaudą yra daug sunkiau. Reikia sugebėti ir nepalūžti sutikus pirmas kliūtis. Šiandien spauda nenoriai ką nors spausdina, jei straipsnyje yra minimas Pabaltijys. Vis dėl to, čia nėra sovietiškos oficialios cenzūros, o tik laikraščių leidėjų nerašytos taisyklės, kurias pasistengus galima apeiti. Spauda veikia į masių galvojimą ir nuomonės susidarymą mums palankia prasme ar ne. Politikai ieško balsų ir skaitosi su rinkėjų norais.

Jei per tuos 35 metus būtų visi išviečiai kibę į organizuotą spaudos darbą svetimšalių laikraščiuose ir žurnaluose, šiandien vakariečiai visai kitaip galvotų apie Sovietų Sąjungą ir daug tinkamiau sugebėtų pasipriešinti jos užmačioms.

Atgarsiai iš Vienos

Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa - Lietuvių Informacijos Centras susilaukė eilę laišku iš delegacijų, susirinkusių Vienoje Helsinkio baigiamojo akto apžvalgai.

Austrijos ambasadorius dr. Rudolf Torovsky dėkoja Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos pirminkui vysk. P. Baltakiui už dokumentinę medžiagą apie katalikų būklę Lietuvoje. "Paplitusieji religinės laisvės suvaržymai ESBK (Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo komisija) kraštuose yra specialus Austrijos delegacijos rūpestis", - rašo Torovsky. "Aš garantuoju, kad mes šiuos klausimus keliame debatuose ir pasitarimuose su rytų Europos delegacijom. Mes taip pat įteiksime siūlymus, siekiančius pagerinti religinių bendruomenių padėtį".

Didžiosios Britanijos delegacija pranešė, kad ji pilnai supranta ir užjaučia persekiojamųjų padėtį Sovietų Sąjungoje. "Šiuos reikalus ministrai ir pareigūnai reguliariai kelia su sovietais ir jie

Pasaulinė ir kartu Lietuvos padėtis būtų greičiausiai visai kitokia.

Neturim dėl ko džiaugtis pažvelgę į dabartinę mūsų išieivijos padėtį. Ji yra apgailėtina: neturim tinkamai paruoštų žmonių prasmingesniam veikimui. Apie jaunimą nėra ką kalbėti. Neužtenka dažnai narių organizacijų valdybų sudarymui.

Pakeisti padėtį galima tik mėginant paruošti tinkamus vadus, be kurių organizacija negali nei plėstis nei veikti. Tas principas galioja ne tik jaunimo, bet ir senosios kartos organizacijom. Vietoj leisti laiką skaitant pranešimus apie menkos vertės nuveiktus darbus ir priimant šaunias rezoliucijas, padarytumėm protingiau analizuodami giliau mūsų veiklą, pasidalindami patyrimais net ir padarytom klaidom, gilindami mūsų politinį susipratimą, kuris dažnai nėra pakankamai aukšto lygio ir veda prie tuščio jėgų vartojimo.

Kuo mažiau mūsų lieka, tuo intensyvesnis turi būti mūsų veikimas, tuo geriau nustatytos jo gairės.

Yra plačiai įtraukti į Vienos programą. Didžiosios Britanijos delegacija naudoja kiekviena turima galimybe išreikšti parlamento ir visuomenės susirūpinimą apie nepatenkinamą sovietų žmogaus teisių pagerimą ir tą darysime toliau... Jūsų minimų ir daugelio panašių žmonių likimo nepamiršime...", - baigia už delegaciją pasirašiusi Deborah Fisher.

Grafas Mario Ledebur - Wicheln išreiškė jo vadovaujamos Liechtensteino delegacijos ryžtą padėti "bet kuriam žmogiškos kančios ir nelaimės atvejui. Ypač rimtai žiūrime į Lietuvos padėtį." Norvegijos Helsinkio grupė, su kuria buvo užmegsti ryšiai per Vienos konferenciją, Lietuvių Informacijos Centru pasiuntė pluoštą straipsnių apie Viktorą Petkų. Ši grupė, remdamasi LIC žiniomis, plačiai aprūpina skandinavų spaudą vėliausiomis Lietuvą liečiančiomis informacijomis.

Lietuvių Informacijos Centras
Brooklyne

LITUVA AMERIKIEČIŲ MALDOSE

Pagrindinė JAV katalikų organizacija skatina katalikus prisidėti prie maldos vajuos už Lietuvos kalinius. Gegužės 19 d. JAV Katalikų Konferencija išleido oficialų pareiškimą, remiantį Lietuvos katalikų paskelbtas maldos dienas už Lietuvos politinius kalinius.

Konferencijos generalinio sekretoriaus pavaduotojas kun. Donald Heintschel skatina visus JAV katalikus bei kitus geros valios žmones savo maldomis prisijungti prie Lietuvos katalikų, kurie paskelbė gegužės 23-31 d.d. maldos laikotarpį už kalinamus kunigus bei kitus sąžinės kalinius.

Pareiškimas sako, kad pagal lietuvių tremtinių šaltinius bent 36 lietuviai, įskaitant tris kunigus, yra kalėjime ar tremtyje dėl to,

kad jie gynė žmogaus teises. Kovo 11 d. Lietuvos vyskupai pasiuntė pareiškimą sovietų pareigūnams pageidaujant trijų kalinamų kunigų paleidimą. Be to, dešimt buvusių lietuvių politinių kalinių neseniai prašė Sovietų Sąjungos vado M. Gorbačiovo, kad jis paleistų tuos tris kunigus bei visus kitus sąžinės kalinius, tęsia pareiškimas.

Lietuvių Informacijos Centras
Brooklyne, NY.

● Geelongo uoste unijų darbininkai sulaukė 10.000 tonų kviečių laivą į Fijį, nes unija nepatenkinta, kad ten vietinių gyventojų kariuomenė nuvertė indų daugumos kairiasparnių vyriausybę.

Svarbi problema mūsų bendruomenei

Praėjusių metų bėgyje prasidėjusi radijo ir spaudos akcija dėl tariamų nacių karo nusikaltėlių ieškojimo Australijos pokario imigrantų tarpe sukėlė mūsų bendruomenėje įvairių jausmų: nerimą, baimę, pasipiktinimą, neapykantą šios akcijos iniciatoriams. Tai visai natūrali ir suprantama reakcija, nes, išskyrus gal keletą individų, mūsų bendruomenės nariai nėra karo metu padarę jokių nusikaltimų ir laisva valia nebendradarbiavo su naciais. Būdami patys nukentėję ir nuo vienu, ir nuo kitų Lietuvos okupantų, mes jaučiamės užgauti dėl mūsų bendruomenei daromų neteisingų kaltinimų, kai tuo tarpu mums ir mūsų broliams padarytos skriaudos yra ignoruojamos. Žinant, kas vyksta Amerikoje, ne be pagrindo yra rūpestis, kad nekalti žmonės gali būti apkaltinti, išpiltietiti ir deportuoti į Sovietų Sąjungą.

Neužgincijamai šis reikalas yra rimtas. Jis jau sukėlė mūsų bendruomenėje, galbūt, didžiausią krizę nuo mūsų išikūrimo Australijoje. Jau dabar diskusijos šiuo klausimu dominuoja mūsų bendruomenių susirinkimus, privačius pasikalbėjimus ir pradeda užpildyti mūsų spaudos puslapius. Iškyla aštrūs nuomonių skirtumai kaip mes turėtume reaguoti į mums metamus kaltinimus, ar mūsų išrinkti bendruomenės atstovai pakankamai dirba apginti mūsų bendruomenės ir jos paskirų narių gerą vardą. Reikia manyti, kad pravedus valdžios pramatytus įstatymų pakeitimus parlamente ir pradėjus kelti bylas karo nusikaltimais apkaltintiems asmenims, įtampa mūsų bendruomenėje dar padidės ir gali privesti prie vidaus konfliktų ir bendruomenės susiskaldymo. To, be abejo, ir siekia šitos pavėluotos "nacių medžioklės" iniciatoriai, kurių tikslas yra diskredituoti laisvajame pasaulyje gyvenančias Rytų Europos emigrantų grupes ir neutralizuoti jų politinę veiklą.

Taigi, svarbiausia mūsų dabar-

tinė problema yra kaip geriausiai atremti mums daromus puolimus ir išlaikyti mūsų bendruomenės gerą vardą ir tarpusavio solidarumą. Nuo to, kaip mes šią problemą išspręsimė, priklausys mūsų bendruomenės ateitis Australijoje. Nuo to priklausys ir tai, ar mūsų vaikai nesigėdys pasisakyti esą lietuviai. Tą supranta visi rimtai galvojančios mūsų bendruomenės nariai, nežiūrint kokių politinių pažiūrų jie bebūtų.

ALB Krašto Valdyba šią problemą yra ne vieną kartą svarstiusi ir priėjo prie tam tikrų išvadų, kuriomis vadovaujasi savo veikloje. Ši veikla yra suderinta su Baltų Taryba ir kitom pabaltiečių bendruomenėm, ir su ukrainiečiais (kitos rytų europiečių bendruomenės iki šiol laikosi pasyviai ir jokios veiklos šiuo klausimu neišvystė).

Pagrindinis mūsų veiklos tikslas yra informuoti australų visuomenę - ypatingai politikus ir opinijos formuotojus - apie Lietuvos padėtį II pasaulinio karo metu, vienų ir kitų Lietuvos okupantų politiką lietuvių tautos atžvilgiu ir mūsų tautos reakciją tai politikai. Tuo pačiu metu mes apeliuojame į Australijos visuomenės teisingumo jausmą, iškeliamė Sovietų vyriausybės daromas pastangas mūsų bendruomenę apšmeižti, pasinaudojant karo nusikaltėlių ieškojimo priedanga, pabrėžiamė sovietų teismų paklūsumą partijos vadams ir KGB pristatomos įrodomosios medžiagos nepatikimumą. Todėl reikalaujame, kad nė vienas apkaltintasis

nebūtų deportuojamas iš Australijos, kad visa kaltinamoji medžiaga būtų nuodugnai patikrinta Australijos teismuose ir būtų laisvai prieinama kaltinamojo advokatui, kurio išlaidos turėtų būti valdžios apmokamos. Kaltinamoji medžiaga iš sovietų šaltinių neturėtų būti priimama be patvirtinimo iš kitų nepriklausomų šaltinių.

Kaip jau anksčiau mūsų spaudoje buvo pranešta, pareiškimai su aukščiaiu minėtais punktais buvo išsiuntinėti visiems parlamentarams. Panašus pareiškimas su trumpu istoriniu priedu buvo įteiktas Teisingumo departamento atstovams, kurie ruošė karo nusikaltimų įstatymo pakeitimo projektą. Asmeninis susitikimas su Teisingumo departamento atstovais davė progos plačiau išdėstyti mūsų argumentus ir suteikti daugiau informacijos apie padėtį Lietuvoje paskutinio karo metu. Panašią informaciją platino ir Australijos Lietuvių Informacijos biuras. Taip pat rašėme laiškus į australų spaudą, iš kurių, deja, nė vienas nebuvo išspausdintas. Seniai parašėme laišką naujai sudaryto Specialaus Tyrimo vieneto direktoriui Robert F. Greenwood QC, atkreipdami jo dėmesį į tipiską pavyzdį sovietų skleidžiamo melo apie lietuvius.

ALB Krašto Valdyba
(Bus daugiau)

KANADOS OPOZICIJOS VADAS KELIA PEČELIŪNO BYLĄ

J. N. Turner, Kanados parlamento opozicijos vadas, sausio 20 d. laišku kreipėsi į Sovietų ambasadorių Kanada A. Rodionov dėl informacijos apie lietuvių politinį kalinį P. Pečeliūną. Jis teiravosi kada jis bus paleistas. Ambasadorius atsakė į užklausimą sausio 29 d. laišku, apgailestaudamas, kad nepajėgė suteikti pageidaujamos informacijos. Jis teigė, kad kreipėsi į atitinkamus pareigūnus Sovietų Sąjungoje šiuo reikalu.

RUSIJOS ŽLUGIMO PRANAŠYSTĖ

Melbourne Jėzuitų leidžiamas šeimų žurnalas jau 101-mus metus "Messenger" - Švč. Jėzaus Širdies Pasiuntinys ką tik pasirodžiusioje birželio laidoje praneša labai intriguojančią pranašystę.

Romoje gyvenęs ukrainiečių kardinolas ir metropolitas Lubachivsky praneša apie prancūzų Julian Delorm, kuris gyvena Koršikos saloje ir pasaulyje išgarsėjęs savo pranašystėmis, kurios tiksliai yra įvykusios. 1931 m. Julien Delorm pranešavo, kad Vokietijos valdžią paims Hitleris, kad jis paskelbs karą ir žlugs Prancūzija. Tą jo pranašystę prancūzai išjuokė. Tada jis 1938 m. pranešavo, kad karas prasidės 1939 m. rugsėjo 1 dieną, ir taip tiksliai įvyko.

Nuo to laiko žmonės tuo pranašu pradėjo rimtai domėtis ir nuo 1950 m. pradėtos skelbti jo pranašystės. Jis išpranešavo, kad Sovietų Rusijos armijos užims Vengriją, išpranešavo Prancūzijos prezidento De Gaul mirtį, Amerikos prezidento John Kennedy nužudymą, karą tarp Irano ir Irako, kas irgi atsitiko, kaip jis buvo pramatęs.

Dabar Julien Delorm pranešauja komunizmo žlugimą Sovietų Sąjungoje, 1988 m. kils sukilimai Kaukaze ir Ukrainoje, po kurių nuo Sovietų imperijos viena po kitos atkris ją sudarančios respublikos. Tai atitinka tūkstantį metų nuo to laiko, kai ukrainiečių valdovas Volodymyr 988 m. priėmė krikštą ir juo pasekė visa tauta. Dar yra įdomus tas faktas, kad krikščionybė prasidėjo Cernobyl vietovėje, kur pernai įvyko branduolinių jėgainės reaktorių katastrofa.

Amerikos Lietuvių Jaunimo Sąjunga Vasaros stovyklą jaunimui ruošia nuo 18 iki 35 metų amžiaus birželio 7-14 dienomis Dainavos stovyklavietėje, Michigan valstijoje. Pilną programą užims paskaitos, užsiėmimai, sportas, šokiai, laužai, žaidimai

Krikščionybės pradžia Lietuvoje ir jos reikšmė

Pirmaisiais Kristaus eros metais sužibusi Betliejaus žvaigždė ilgai turėjo keliauti, kol jos šviesa pasiekė tolimuosius tuo laikui žinomo pasaulio kampus. Senieji laikai tai ne dabartiniai, kur žinia lekia žaibo greitumu. Tada reikėjo dienų, mėnesių ir metų paprastos žinios perdavimui. Už tai ir Betliejaus Kūdikių žvaigždė šimtus metų keliavo virš žaliuojančių miškų ir gojų, virš blizgančių sraunių upių, virš tyvuliuojančių ežerų. Sunku buvo prasiskverbti per tankiai suaugusias šventąsias girias, kur šimtmetinio ažuolo paunksmėje barzdota mūsų bočius užkurdavo jo labai gerbiama šventąją ugnelę, kuri jam ne tik patogumo ir šilumos suteikdavo, bet ir pavojaus metu žinią apie siaučiančią negalią perduodavo.

Žinome mes savo senolių tikėjimą, - kur visa gamta buvo įpinta, kur visi jiems tada nesuprantami gamtos reiškiniai buvo laikomi nežemiškomis jėgomis. Kokia graži dangaus mėlynė saulės motinėlės nuspalsvinta, kokia marga dangaus padangė žvaigždėmis nusagstyta. Kas buvo nesuprantama, žavinga ar įspūdinga, tas buvo dievu laikoma.

Pats dievas mūsų proseneliams greičiau-

Rašo Valentinas Čižauskas

siai reiškė dangaus tėvą, jo mėlynės valdovą. Jie turėjo visą eilę, dešimtis, šimtus dievų, tarp kurių ir griausmingasai perkūnas, kuris pasipriešina ramiam, didingam dangaus mėlynės valdovui. Dėl savo įspūdingo apsireiškimo jis buvo laikomas vienu iš galingiausių dievų. Dažnai girdima, kad jis buvęs vyriausiu aisčių genčių dievu, tačiau tam nėra jokio pagrindo, nes visi jų dievai turėjo savo sritį ir vienas nuo kito nepriklausė. Taigi senoji aisčių religija nebuvo žiauri, kraugeriška, kerštu pagrįsta. Mes žinome mūsų bočių tikėjimą į pomirtinį gyvenimą, pomirtinį pasaulį, vadinamą dausomis. Jie bendravo su savo mirusiais, ruošė specialias šventes, vadinamas vėlinėmis, kada mirusiesiems būdavo aukojamos įvairios aukos. Puotos metu buvo nuliejama jiems gėrimo ir numetama maisto. Daug tų papročių išliko per šimtmečius net iki nepriklausomybės metų.

Mes žinome Viduramžių krikščionybės aštrumą, nepakentimą kitaip galvojančių. Todėl ir apie mus rašančios kronikos labai gerai neatsiliepia: kas buvo nekrikščionis,

tas buvo barbaras, už tai ir mūsų senoliai buvo vadinami laukiniais, šėtono vaikais ir dar kokiais tik nori blogais vardais. Tie, kurie rašė, nebuvo net mūsų krašto matė, tik girdėję iš kitų, grįžusių iš kryžiuočių kovų, o jie niekad gerų žodžių lietuviams neturėjo ir viską dešimt ir šimtą kartų išpūsdavo. Ir taip net iki XV-to amžiaus, kryžiuočių dėka, Europoje vis buvo kalbama apie Lietuvos barbariškumą, apie jos gyventojų nežmoniškumą.

Faktinai Lietuva nebuvo nė laukinė, nė savo kultūra atsilikusi nuo savo kaimynų. Vienas dalykas juos skyrė, tai kad nebuvo krikščioniška. Jeigu lietuviai būtų buvę barbarai, kaip kryžiuočiai ir kiti skelbė, tai jie niekad nebūtų sukūrę tokios galingos valstybės, nebūtų pajėgę apsiginti nuo, galima sakyti, visos Vakarų Europos. Jie turėjo savo kultūrą, jie gyveno savo gyvenimą, o kad jie dar nebuvo krikščionys, tai čia ne vien mūsų bočių kaltė: kaip jie galėjo suprasti ir priimti naująjį meilės Dievą, kuris buvo nešamas ant kryžiaus pavidalo kraujuoto kalavijo? Kaip jie galėjo suprasti artimo meilę, kai matė vergovę ir geležinius pančius? Europa už tai juos baudė ir per 150 metų ruošė prieš juos žygius, o vis dėl to tie vadinami barbarai

Žodis apie karo nusikaltėjus

Vengrų Institutas Melbourne leidžia anglų kalba žurnalą "Hungarian Observer" ir balandžio laidoje pateikė ilgesnį įžanginį straipsnį apie taip vadinamus "karo nusikaltėjus nacius", kurį parašė advokatas Anthony Endrey, Queens Councilor.

Jis rašo, kad prieš 900 metų Vengrijos karalius Coloman savo teisyne knygoje nustatė: "Jokia ra gana neegzistuoja, todėl ir jokio teismo proceso joms negali būti". Tačiau Darbo partijos Mr. Hawke valdžia neparodo tokio apsišvietimo. Per 40 metų joks garbingas australas nekėlė jokių kaltinimų atvykusiems pabėgėliams iš Rytų Europos ir galime pareikšti su pasitikėjimu, kad Australijoje nėra jokių "karo nusikaltėlių".

Rytų europiečiai atvyko į Australiją savo nuosavais vardais, neslėpdami savo tapatybės.

UKRAINIETIS KORIAGIN ISLEISTAS Į ŠVEICARIJĄ

Neseniai išlaisvintas ukrainietis kitamintis psichiatras D.: Anatoly Koriagin balandžio 24 dieną drauge su šeima paliko Maskvą ir lėktuvu pasiekė Šveicariją.

Zinią užsienio žurnalistams perdavė Koriagino bičiuliai Maskvoje. Į Maskvą Koriaginas atvyko iš savo gimtojo Karkovo Ukrainoje. Buvo išlaisvintas drauge su keliais kitais kitaminčiais vasario mėnesį. Kaip žinoma, Koriaginas yra 48 metų amžiaus, buvo sumintas 1981 metais vien dėl to, kad protestavo prieš kitaminčių internavimą psichiatrinėse ligoninėse. Jo sūnus Ivan, 19 metų amžiaus, nuteistas kalėti trejus metus, buvo išlaisvintas kovo mėnesį. Daugelis žymių asmenybių Koriagin yra pasiūlę šių metų kandidatatu Nobelio taikos premijai.

LRTV

Išėjęs į pensiją valdininkas be jokio teismo įrašo Andrew Menzies visiškai slaptai parašė raportą Parlamentui ir tapo viešu dokumentu, nors nebuvo spaustuvej atspausdintas. Australijos bendrosios teisės principas, kad negali būti apkaltintas asmuo, nepasimačius su apkaltintuoju. Tačiau Menzies visiškai nekreipia į tai dėmesio. Tad jo kaltinimai labai drumsčia ramybę, laužo viešąją tvarką.

Kas per Vakarų pasaulį uždega nacių isteriją prieš Rytų europiečius, tai yra rūpestingai ta isterija maitinama Sovietų Sąjungos valdžios pateikiamais "įrodymais". Rytų Europos pabėgė-

liai yra vieninteliai, kurie gali apsaugoti brutalų komunistų režimo terorą. Todėl Sovietų Sąjunga ir jos padaliniai siekia nutildyti ir diskredituoti tuos žmones, kad sovietų nedori darbai nebūtų trukdomi.

Yra apgailėstaujama, kad šiame reikale tam tikri žydų aktyvistai išvirtu į KGB įrankius, bet iš jų pusės tai gal suprantama, bet Hawke Darbo partijos valdžia negali tuo pasiteisinti.

Kas iš to turės naudoti? Tik ne Australijos bendruomenė, ir rimtai abejojame ar tas reikalas atneš naudą žydų bendruomenei. Šis visas reikalas yra nevertas Australijos ir tuojau pat turėtų būti išmestas, - baigia advokatas Anthony Endrey QC.

SKULPTŪROS STATYBA CANBERROJE

Gegužės 15 d. Canberroje įvyko pirmas susirinkimas komiteto, apsvarstyti įgyvendinimą 1984 m. ALB Krašto Tarybos priimtos rezoliucijos, pagal kurią Australijos 200 metų sukaktuvių proga Australijos Lietuvių Bendruomenė pastatytų skulptūrą Canberroje.

ALB Krašto Valdyba per Canberros Apylinkės Valdybą įgaliojo Viktorą Martišių ir Jūrą Kovalskį rūpintis šiuo reikalu. Šia-

me darbe bendradarbiauti yra pakviesti iš Sydnėjaus menininkė Eva Kubbos ir Dr. Benius Vingilis.

Komitetas nutarė formalios struktūros neturėti, bet bendrais bruožais pasiskirstė sekančiomis pareigoms:

V. Martišius - koordinatorius ir ryšinininkas su valdžios organais, Dr. B. Vingilis - lėšų rinkimo organizatorius, E. Kubbos - meno

Canberroje skulptūros statymo komitetas: iš kairės Viktoras Martišius, Dr. Benius Vingilis, Eva Kubbos, Jūras Kovalskis.

A. A. JUOZAS KREIVENAS

Amerikos Balsas iš Vašingtono pranešė, kad mirė muzikas J. Kreivenas gegužės 24 d. Čikagoje, grodamas vargonais lietuviškų pamaldų metu. Jis buvo gimęs 1912.III.3 Padovinio kaime, Marijampolės apskr. Buvo baigęs Vilniaus pedagoginį institutą, mokėsi muzikos. 1941-1944 buvo Vilniaus apskr. pradžios mokyklų inspektorius. Pokario metais Vokietijoje buvo mokytojas lietuvių mokyklose ir inspektorius, išleido dainų rinkinius pradžios mokykloms, skautiškam jaunimui. Amerikoje apsigyveno Čikagos priemiestyje Cicero. Įvairiais būdais išleido daugybę gaidų chorams, solo balsams, orkestrams, buvo Muzikos Žinių redaktorius.

patarėja, J. Kovalskis - spaudos ryšinininkas.

Jau buvo kalbėta su Canberros planavimo įstaiga National Capital Development Commission (NCDC), kuri minčiai pritarė ir pasiūlė vietą skulptūrai Glebe Park'e prie pat miesto centro. Tačiau tuo pačiu jie yra suteikę tam tikras sąlygas ir kokybės standartą. Jie taip pat pareiškė pageidavimą, kad jų atstovas dalyvautų projekto išrinkime.

Iš NCDC sužinojom, kad Australijos lietuviai yra pirma etninė bendruomenė, pristačiusi jiems tokį pasiūlymą. Tuo galime didžiuotis.

Savo posėdyje organizacijos komitetas nusprendė, kad projektas įmanomas įgyvendinimo ir kviečia visus Australijos lietuvius jį remti.

Tūkstančiai karo išblaškytų lietuvių surado Australijoje naujus namus ir pasidarė šios tautos aktyvūs nariai. Dabar Australijai švenčiant savo 200 metų gimtadienį, atsirado puiki proga mums pasirodyti kaip geriems ir dėkingiems šio krašto piliečiams, padovanojant Australijai tokią dovaną, ir įamžinant lietuvių vardą šiame žemyne.

Jūras Kovalskis

atsilaikė.

Mūsų kunigaikščiai suprato krikščionybės svarbą ir žinojo, kad reikalas yra pribrendęs, jog Lietuva įstotų į Europos krikščioniškų tautų tarpą ir tuo sustabdytų kryžiuočių grobuoniškus tikslus.

Ir taip po dvylikos su puse šimto metų Betliejaus žvaigždė pagaliau atkeliavo ir į Nemuno ir Dubysos šalį. Tai buvo tik pirmas šviesus sužibėjimas, kuris vėl šimtui metų prigėso, bet jis turėjo didžiulės reikšmės mūsų tautos istorijoje.

Mūsų didžiojo kunigaikščio Mindaugo krikštas ir vainikavimas karaliumi yra vienas iš didžiausių įvykių visoje Lietuvos istorijoje. Tai buvo faktorius, kuris įvedė mūsų kraštą į tarptautinę, istorinę areną. Jei to nebūtų atsitikę, tai gal dar dešimtmečiai ar šimtmetis būtų praslinkę mūsų kraštui esant nežinomam. Šio įvykio pagrindiniai veikėjai buvo karalius Mindaugas ir popiežius Inocentas IV. Tarp šių dviejų asmenų yra buvusi nuosirdi draugystė.

1251 metais, liepos viduryje, popiežius Milane priėmė Mindaugo delegaciją, kuri atvyko jam pranešti, kad Lietuvos valdovas su visa šeima ir artimaisiais didikais jau apsikrikštijo. Tai įvyko 1251 metų pradžio-

je. Mindaugą prie krikšto ruošė kunigas Kristijonas, kuris vėliau buvo pirmuoju Lietuvos vyskupu. Krikšto iškilmės vyko valdovo dvare, dalyvaujant didikams ir užsienio svečiams. Popiežius Inocentas IV Mindaugo delegaciją priėmė labai šiltai ir džiaugsmingai, sakdamas, kad jam buvo malonu girdėti, kad dar vienas sūnus, kuris kitą kartą vaikščiojo tamsybių ūkanose, įtikėjo į vieną Dievą, į jo mylimąjį Sūnų Jėzų Kristų. Štai pora citatų iš popiežiaus laiško: "Mūsų širdis nesitveria džiaugsmu, kad Dievo ir mūsų Atpirkėjo Jėzaus Kristaus gerumas tave nušvietė ir gailestingai paveikė". Kitame laiške: "Su džiaugsmu patyrėme, kad įsijungei į tikinčiųjų skaičių".

Popiežiui rūpėjo, kad Kristaus šviesa suspindėtų visoje lietuvių tautoje, įleistų gilią šaknis, įsitvirtintų žaliųjų girių ir gintaro krašte, kad būtų atsparus sunkiausiems bandymams ir didžiausioms audroms. Popiežius stengėsi kuo daugiau apsaugoti naujai pakrikštytuosius, įsakydamas dvasikijai netaikyti visu griežtumu kanoniškų sankcijų, patardamas elgtis su jais švelniai ir žmoniškai.

1251 m. liepos 17 d. raštu popiežius įsakė Kulmijos vyskupui Henrikui vykti į Lie-

tuva ir ten Apaštalo Sosto vardu vainikuoti Mindaugą karaliaus vainiku ne tik toms žemėms, kurias jis dabar valdo, bet kurias ir ateityje nukariaus. Popiežius nurodė, kad visi svetimšaliai, kurie Lietuvoje gyvena ar į ją atvyks, Mindaugą gerbtų, kaip karalių katalikų. Jis gavo šv. Petro nuosavybės teises, kurios feodalizmo laikais turėjo ypatingos reikšmės. Popiežius kryžiaus karų metu savanorius, besirošiančius Šventos Žemės vaduoti, jų žmonas, vaikus bei tučią imdavo savo globon, pasižadėdamas ginti ir saugoti nuo skriaudų ir smurto. Vėliau jis tuo pačiu būdu ėmė globoti ir atskiras krikščionių valstybes. Šv. Tėvo autoritetas buvo pasiekęs pačią viršūnę trylikto amžiaus viduryje. Jo balsas turėjo lemiančios reikšmės Europos karalių rinkimuose, o nusikaltusį valdovą jis dažnai baudavo ekskomunika. Karalystė, kuri įsigydavo šv. Petro nuosavybės teises, būdavo tuo pačiu priimama į krikščioniškų karalysčių šeimą, kurių tarpe viešpataudavo didelis solidarumas. Paskelbus karą prieš vieną tokios šeimos narį, reiškė kovoti ir su visa šeima. Be to, tokia kova sudarė paties popiežiaus įžeidimą. Jisai karą paskelbusią karalystę baudavo ekskomunika.

(Bus daugiau)

TAUTOS FONDAS

Brisbanė

Per Tautos Fondo įgaliotinį kovo mėn. gautos brisbaniečių aukos po \$ 10 kun. Dr. P. Bačinskas, K. Bagdonas, J. Kiškūnas, B. Malinauskas, J. Ruzgienė, S. Sagatys, po \$ 5 M. Jakavičienė, A. Kocius, V. Musteikis, S. Katinas, B. Butkus, H. Petrauskas ir J. Luckus.

Canberra

Kariuomenės šventės proga pernai aukojo TF per įgaliotinį B. Minių: po \$ 10 V. Keraitienė, Z. Sipavičius, \$ 6 B. Minius, po \$ 5 S. Skukauskas, J. Butavičienė, A. Švedas, A. Balsys, J. Zentelis, K. Makūnas, R. Katauskas, N. Vilkaitis, Vandą Žilinskienė, L. Venclovas, po \$ 2 M. Martišienė, p. Pašaitienė.

Vasario 16 proga canberriškiai aukojo: \$ 10 prel. P. Butkus, B. Minius, K. Makūnas, A. Andriūška, \$ 7 neįskaitoma pavadė, po \$ 5 V. Keraitienė, V. Stanevičius, R. Gilmore, R. Katauskas, J. Zentelis, Laurinonis.

Perth

Kovo mėn. mirus Pertho Apylinkės valdybos nariui Vincui Kaspučiui, vietoj gėlių ant jo kapo aukojo: po \$ 30 ALB Valdyba ir Julius Cyžas, \$ 25 J. E. Petrukėnai, po \$ 20 P. E. Plučai, V. L. Skroliai, \$ 15 B. A. Steckiai, po \$ 10 R. A. Statkai, D. V. Francai, A. P. Krutuliai, A. Strelčiūnienė.

Adelaidė

Vasario 16 proga Adelaidės lietuviai TF aukojo: po \$ 50 A. Lapšys, K. Šaulys, po \$ 30 Liet. Kat. Moterų D-ja, Dr. D. Viliūnaitė, po \$ 20 kun. J. Petraitis MIC, M. Intienė, K. Raznauskas, A. Stakaitis, \$ 15 V. Patupas, po \$ 10 O. Baranauskienė, S. J. Bardauskai, B. E. Dukai, P. Kėzelis, J. Langevičius, A. Plokštinė, K. Počius, J. Poškus, S. P. Pusdešriai, J. Stačiūnas, A. V. Vitkūnai, po \$ 5 I. Bakšys, J. Balbata, R. Baranauskas, A. B. Budriai, E. R. Buliai, A. Dancevičius, K. Dienienė, J. Džiaugys, P. Džiugelis, V. Germanas, M. Grebliūnienė, V. Janulis, A. U. Juciai, P. Kuisšys, E. P. Kuncaičiai, J. Lenktys, S. Mulvinskas, V. Opulskis, L. Pimpė, I. Račiūnas, J. Rupinskas, J. Siurblys, V. Skobeika, J. Stankevičius, M. Stasaitienė, A. Strimaitienė, A. Zakarevičienė, \$ 2 E. Marcinkevičiūtė.

A.A. S. Kerulio atminimui vietoj gėlių aukojo: \$ 50 šeimos vardu dukra Marytė Bikaunieks, po \$ 20 M. Gavėnienė, V. Kiverienė, A. V. Vikai, po \$ 10 A. Alvikas, K. Karpinė, P. Laucius, J. Stepanas, O. Sudintienė, A. A. Urnevičiai.

A.A. M. Šiukšterienės atminimui \$ 30 aukojo dukė Mile Daniškevičienė.

Sydnejus

Mirus visuomenininkui Leonardui Karveliui vietoj gėlių ant jo kapo aukojo: \$ 20 Dr. R. Zakarevičius, po \$ 15 E. D. Bartkevičiai, V. Juzėnienė, po \$ 10 A. L. Kramiliai, S. Ščitnickaitė, S. Jarembauskas, V. Rušenė.

Mirus buvusiam TF įgaliotinui Newcastle Benediktui Liūgai, jo atminimui aukojo \$ 20 sūnus V. Liūga.

Mirus Verai Gaidžionienei, jos atminimui aukojo: \$ 15 P. E. Nagai, \$ 5 O. Kyzelienė.

Lietuvos Laisvės Išdūi paskyrė \$ 1.650 N.N..

Anksčiau skelbtame aukų lape buvo praleista V. Petniūnienės pavardė, aukojusi \$ 10.

Visiems aukotojams ir aukų rinkėjams nuoširdus aciu.

TF Atstovybė Australijoje, Syd.

K. Ova

AR TEIS JĮ KAS KADA ?

Didžiausias karo kaltininkas kiurksojo Niurnbergo teisme.

Tai prokuroras bolševiku su komunistine grėsme; su Stalino - žmogžudžio "saule" - visam laisvam pasauliui.

Imperialistinė Tarybų Sąjunga, išžudžius milijonus kankinių, užpuolė taikią Suomiją staiga, prisiperėjus raudonų vėlnių. Šypsodamosi naciams meiliai, kraujuose paklupdytai Lenkijai į nugarą klasingai įsmėigė bandito - proletaro sąjunginį peilį.

Užgrobusi Pabaltijo kraštus, plačiai atvėrė savo pragaro vartus: tremtin išvarė tūkstančius dorų lietuvių, latvių, estų. Ir šimtmečiais tas kraujas, tos ašaros, ak, niekad neišdžiū - iš kur skurdžių tremtinių ilgos voros iškeliavo, palikę gimtą kraštą savo žmogžudžiams - driskiams atėjūnams ir kraugeriams tįjūnams.

Deja, atstovas jų ne karo kaltininkų suole sėdi, bet kaltina ir teisia jis kitus, išnaikintų valstybių duonos prisidėdęs - - -

Ak, buvo tai seniai, prieš daugel metų, kuriuos bašius prisiminimuose dar matom.

Deja, dar vis netenka nusiteikt linksmi;

tebesitėsia dar teismail Juos tebekursto vis tas pats didžiausias karo kaltininkas, tas raudonasis prokuroras, dabar, "tikėkime", jau teisininkas doras,

garbingai nusistalinęs, nors kraštas bolševikais jau nusialinęs, pasaulio mulkinimo naują kelią pasirinko.

Ar teis jį kas kada? - be žodžių klausia vis didėjanti tautų kančios žaizda.

1987 m. kruvinasis birželis išėvijoje

ALK Federacijos Valdyba

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Eilėraščiai. Bičiulis iš "Dievas ir Tėvynė". Lietuvos pogrindžio spauda Nr. 15. Pogrindiniame "Dievas ir Tėvynė" žurnale yra paskelbta Bičiulio eilėraščių iš dviejų rinkinių: "Vilniaus legendos" ir "Kraujas ir ašaros". Šie eilėraščiai buvo išspausdinti "Dievo ir Tėvynės" žurnalo 9, 11, 12 ir 13 numeriuose. Čia perspausdinami tiesioginiai iš originalų. Bendrasis įvadas yra paruostas Dievo ir Tėvynės redakcijos. PLB serijinis leidinys, kuriame pateikiami autentiški okupuotoje Lietuvoje leidžiami pogrindžio patriotinės spaudos tekstai. Prenumerata 6 leidiniai US \$ 25. Šio leidinio kaina US \$ 6. Išleido Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, 5620 S. Claremont Ave. Chicago, ILL 60636.

LIETUVA POEZIJOJE

Ne vienas įsitikinęs, kad poezija - visos grožinės literatūros vainikas, kuriuo gėrisi kiekvienas dvasiškai gyvas žmogus. Tikrai taip. Tačiau kažin ar atsiras žmogus, kuris galės pasakyti, kas yra poezija pačioje giliausioje savo prasmėje.

Tik viena aišku: poezija mus pasiglemžia sau amžinai, nesugrižtamai. Ji tartum kraujas išlieja į manąjį kraują, širdį, smegenis ir virsta savuoju "aš". Ir siela manoji jau gyvena poeto sielos pasaulyje.

Taip ir kiekvienas, kuris skaitys mūsų epochos Lietuvos poeto Bičiulio poezijos rinkinius "Vilniaus legendos" ir "Kraujas ir ašaros", į kuriuos sudėtas eiles pradėdame spausdinti, kartu su poetu pamatys mūsų Tėvynę, okupanto draskomą, pajus ir supras, kaip ją mylėti reikia, kaip turime branginti ir didžiutosi aukomis. Kiekvienas Bičiulio eilėrašties tarytum šaukte šaukia: nerimsime tol, kol mūsų Tėvynė nebus laisva!

Įvertinti Bičiulio eilėraščius mes paprasčiausiai nesugebėtume. Sunku juos įvertinti žodžiais bei matais, kuriais šiandien žmonija gerai matuoja. Mums atrodo, kad dauguma jų - poezijos perlai. Taigi apie Bičiulio eilėraščių muzikalumą, plastiškumą, vaizdingumą, emocijonalumą, intelektualines ar filosofines savybes kalbės istorija. Norėtume tik pabrėžti,

kad Bičiulio poezijos vienas iš pagrindinių bruožų yra gili, nepaperkama, išdidi ir pati teisingiausia Tiesa, išsiveržusi iš proto ir meilės genijaus sielos. Skaitytoms ją atiduodame kaip patį didžiausią mūsų lobį.

"Dievo ir Tėvynės" Redakcija

Lietuvių Dienos, vasaris, mėnesinis žurnalas. Redaguoja redakcinė kolegija. Leidėjas Antanas F. Skirius, Los Angeles. Šio mėnesio žurnalo viršelį puošia didelė nuotrauka Dr. Vytautas Dambrava - diplomatas, visuomenininkas, žurnalistas, rezistencijos žmogus, iš jo gyvenimo daug nuotraukų su prezidentais, žymiais visuomenės veikėjais. Anglų kalbos sekcijoj - Lietuvos karinės jėgos laike II pasaulinio karo.

Laiškai Lietuviams, religinės ir tautinės kultūros žurnalas, kovas. Redaktorius kun. Juozas Vaišnyš SJ. Leidėjas - Tėvai Jėzuitai Čikagoje.

Adelaidės kronika

Klebono kun. J. Petraičio rūpesčiu šv. Kazimiero bažnyčia papuošta virš altoriaus patalpintu šv. Dvasios simboliu - balandžiu, kurį iš medžio vykusiai išdrožė Aloyzas Kviklys.

Gegužės 24 d. kunigų seminarijoje, Rostrevor, įvykusioje Marijos garbei kasmet ruošiamoje procesijoje, arkiv. L. Faulkner oficialiai paskelbė Marijos metus Adelaidės Arkivyskupijoje. Procesijoje su tautine ir bažnytine Aušros Vartų Marijos vėliavomis dalyvavo ir lietuviai. Tarp kitų tautybių lietuvišku žodžiu procesijon susirinkusius pasveikino dr. V. Bardauskaitė.

PERTHAS

Vakarų Australijos Lietuvių Bendruomenės visuotinis metinis susirinkimas, kuris vyko Lietuvių namuose gegužės 17 d., išrinko naują valdybą: pirmininkas - kun. Dr. Alfonsas Savickis, Sacred Heart Presbytery, 50 Vincent St. Mt. Lawley, Perth, WA 6050. Jo telef. (09) 328 4083, išdininkas - Eugenijus Stankevičius, 202 Loftus St. Leederville WA 6007, telef. (09) 444 0116, sekretorius - M. Lingė, 21 Brookman St. Perth WA 6000.

M. Lingė

"Varpo" sporto klubo

BALIUS

birželio 13 d., šeštadienį, 7.30 v.v.

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMUOSE

Bus gera muzika, turtinga loterija, skani vakariene. Kviečiame jaunus ir senus iš arti ir toli linksmiai praleisti vakarą su sportininkais. Pelnas skiriamas pasirošimui Pasaulio lietuvių sporto šventei.

Kaina \$ 15, studentams ir pensininkams \$ 13.

Stalus užsisakyti pas Povilą Adomavičių, tel. 578 3825 arba Zitą Sadauskienę, tel. 577 4125.

"Varpo" Klubo Valdyba

"TEVIŠKĖS AIDŲ" SKAITYTOJAI !

Maloniai prašome visų apsimokėti prenumeratą. Kas nori gauti pakvitavimą, pridėti pašto ženklą. Adreso pakeitimui pridėti \$ 1. Nepamirškime ir savo dalį "Tėviškės Aidams" įrašyti į Testamentą. Dėkojame iš anksto.

ALK Federacijos Valdyba

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

MELBOURNAS

Birželis - Švč. Jėzaus Širdies mėnuo, malda prašykime: Sventiausioji Jėzaus Širdie, teatinie Tavo Karalystė į mūsų brangiąją Tėvynę Lietuvą! Švč. Jėzaus Širdies šventė - antrą penktadienį po Sekminių, šiemet ji birželio 26 d.

Sekminės - Šventosios Dvasios atsiuntimo šventė šį sekmadienį, birželio 7 d. - popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbimu prasideda MARIJOS METAI, kurie baigsis 1988 m. Marijos į Dangų Emimo šventėje rugpjūčio 15 d.

Trėmimų į Sibirą minėjimas birželio 14 d. Iškilmingos šv. Mišios šv. Jono bažnyčioje, organizacijos uniformuotai su vėliavomis ir visi kviečiami prie šv. Komunijos už Sibiro tremtinius ir Tėvynės Laisvę. Parapijos choras, vadovaujamas Petro Morkūno, gražiomis giesmėmis kels visų širdis prie Auksčiausiojo.

Vlodo Šilinsko mirties pirmose mėtinėse šv. Mišios už jo vėlę Lietuvos Kankinių koplyčioje Lietuvių namuose birželio 6 d., šeštadienį 2 val.

Aurelija Ivinskienė, a.a. profesorius Zenono Ivinskio motina, eidama 100-tuosius metus, mirė Čikagoje, gegužės 31 d. - pranešta telefonu. Už jos vėlę šv. Mišias užprašė Antanas Raudys.

Janinos Noreikienės laidotuvių vietoje gėlių Liudvikas Bučelis paaukojo \$ 20 Tėviškės Aidams. Ačiū jam!

Vladas Davis Bitė mirė New Yorke V. 20. Palaidotas Melbourne VI. 1 Boroondara kapinėse Kew. Nuliūdę liko Joan, Juanita

GEELONGAS

ISVEŽIMŲ MINĖJIMAS

Birželio išvežtųjų minėjimas vyks birželio 7 d. Pamaldos vyks šv. Jono bažnyčioje 9.30 val. ryto. Organizacijos dalyvauja su uniformomis ir vėliavomis. Pažadėjo dalyvauti Melbourne DLK Vytenio šaulių kuopa su savo vėliava.

Tuojuo po pamaldų visi vykstame į Geelongo Lietuvių Bendruomenės namus 128 Douro St. North Geelong. Paskaitą skaitys Dr. R. Sarkis.

Malonėkite visi Geelongo ir apylinkės lietuviai skaitlingai dalyvauti šiame svarbiame minėjime. Po minėjimo bus šilti pietūs, kuriuos ruošia Bendruomenės ponios.

ALB Geelongo Apyl. Valdyba

A. A. DAVIUI BITEI

mirus, jo motiną Bronę, dukras Juanitą ir Saarą, seserį Gražiną Kuncičūnienę su šeima ir čimines, staiga netekus brangaus sūnaus, tėvo, brolio ir dėdės, nuoširdžiai užjaučiame gilaus skausmo valandoje.

Soc. Globos Moterų D-ja
Melbourne.

A. A. JANINAI NOREIKIENEI

staiga mirus, vyrui Stasiui, sūnums ir jų šeimoms reikiu gilią užuojautą ir kartu liūdžiū.

Sofija Bumblienė

ir Sara, - praneša "The Sun" dienraštis V. 29.

Albertas Erminas, 68 m., staiga mirė birželio 1 d. Laidotuvės bus paskelbtos "The Sun" V. 3.

Vladas Koženiaskas mirties penktose mėtinėse šv. Mišiomis prisimintas jo žmonos Veronikos Koženiaskienės VI. 15.

Tautos Fondo Atstovybė Sibiro trėmimų minėjimo proga VI. 14 renka aukas Lietuvos Laisvės kovai, kuriai vadovauja Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo komitetas. Ar buvo kas laimėta be aukos ir kovos? Tad remkime kiekvienas pagal savo išgales.

Geelonge lietuviškos pamaldos per Sekmines birželio 7 d. šv. Jono bažnyčioje 9.30 val., atminsime bausiuosius trėmimus į Sibirą.

Parapijai aukoj:

po \$ 50 - P. Sungaila, XYZ, \$ 30 J. Skimbirauskas.

Visiems aukotojams nuoširdus ačiū.

Kun. Pr. Vaseris

SAULIAMS!

Pranešu visiems šauliams ir prijaucianties Saulių sąjungai, kad DLK Vytenio šaulių kuopos pirm. Zigmas Augaitis yra išrinktas Kunigaikščio Margio šaulių rinktinės Australijoje vicepirmininku. Linkiu daug sėkmės šaulių veikloje.

B. Kryžanauskas
Kunigaikščio Margio šaulių
Rinktinės pirmininkas

AURELIJA IVINSKIENE mirė Čikagoje eidama 100-tuosius metus. Ji prof. Zenono Ivinskio motina, mūsų melbourniškos Monikos Venckienės teta ir krikšto motina. Savo tetos atminimui Monika paaukojo Tėv. Aidams \$ 100 ir užprašė šv. Mišias, kurios bus liepos 4 d.

(Aprašymas apie A. Ivinskiene buvo TA Nr. 20).

ADELAIDE

KUNIGYSTĖS SUKAKTIS

Gegužės 22 d. klebonui kun. J. Petraičiui suėjo 35 metai nuo priimtų kunigo šventimų ir 40 m. kai jis yra marijonų vienuolijoje. Tas sukaktis jis norėjo tyliai paminėti bažnyčioje prie altoriaus, tačiau parapijiečiai šį savo kleboną ypatingai brangindami, negalėjo pro sukaktis praeiti nematančio levito žingsniu. Parapijos tarybai pasiėmus iniciatyvą, skubiai buvo suorganizuotas sukaktuvininko pagerbimas tos pačios gegužės 22-ros vakare.

Iškilmės pradėtos šv. Kazimiero bažnyčioje. Giedotas Mišias aukojo kun. J. Petraitis jautriai prisimindamas savo tėvus ir dėkdamas Dievui už pašaukimą kunigystėn. Bažnytinis choras, vadovaujamas N. Masiulytės - Stapleton, pamaldose įsijungė gražiai parinktomis ir sugiedotomis giesmėmis. Mišių skaitinius skaitė J. Bardauskas. Prie altoriaus patarnavo A. Kubilius.

Visi dalyvavę Mišiose buvo pakviesti parapijos salėn, kur sukaktuvininko parūpintu pučnu susišildyti prie stalo susėdę apie 60 žmonių. Vaišių vadovui V. Baltučiu pasveikinus Caritas - Parapijos tarybos vardu, tarus žodį ALK Moterų d-jos pirm. S. Pusedrienei, abiejų tų organizacijų dovaną (šiltą paltą) įteikė Liet. kat. centro ūkvedys J. Miliuskas su Moterų d-jos pirmininke. Griausmingai sugiedota Valio!

Po tos įžangos pradėtos vaišės. Ponių atsineštos lėkštėse buvo įvairiausio maisto pasirinkimas. Jo užteko visiems, kaip stebuklingame duonos padauginime. Gėrimų baras taip pat nebuvo šykštus. Užkandus stalo "bosas" V. Baltutis su jam įgimtu sąmojumi pristatė norinčius sukaktuvininkui tarti žodį.

Pr. Pusedris ilgesne kalba pražego kun. J. Petraičio biografiją, paryškino kunigystės sąvoką ir pasveikino ALK Federacijos valdybos vardu. Sveikino Bažnytinio šv. Kazimiero choro vadovė N. Masiulytė - Stapleton ir įteikė sukaktuvininkui gražią choro dovanėlę - lyros simbolį. Ramovėnų vardu sveikino pirm. V. Vosylius. Gražių minčių pabėrė savo kalba ateitininkų pirm. A. Kubilius. "Ne muno dukros" savo sveikinimus išsakė dviem padainuotomis dainomis. ALB vardu nuoširdų žodį tarė V. Neverauskas. Po to kalbėjo Mišiose lektorijų organizatorių vardu V. Janulis, V. Opulskis ir pensininkų vardu - E. Bulienė.

Į sveikinimus atsakydamas sukaktuvininkas kun. J. Petraitis prisiminė praeitį ir joje pajustas Dievo intervencijas. Nuoširdžiai padėkojo už linkėjimus ir dovanas. Pasisakė birželio 9 d. išvykusių į Marijonų vienuolijos kapitulą Romoje, kur dalyvaus Lietuvos krikšto ir arkiv. J. Matulaičio palaimintuoju paskelbimo iškilmėse. Grįžti žadąs 12-tą liepos. Jį pavaduoti prašęs net keturių lietuvių kunigų, bet nė vienam iš jų nesutikus, Mišias šv. Kazimiero bažnyčioje tik sekmadieniais aukos arkivyskupijos parūpinti australai kunigai.

Jaukus buvo vakaras, perpintas dainomis ir sąmojais. Dar jaukėnė buvo visų kun. Klebonui pareikšta spinduliuojanti šiluma, dėkingumas ir pagarba jį tučint savo tarpe.

Ad multos annos!

Pr.P.

MELBOURNAS

BŪSIMIEJI LIETUVIŲ KLUBO NARIAI!

Klubo Valdyba praneša, kad iki 1987 m. birželio 31 d. norintieji įstoti nariais, turės sumokėti tik nario mokesį už metus \$ 20, o įstojimo mokesį \$ 20 bus veltui. Bet skubėkite, nes nuolaida yra tik iki birželio 31 dienos. Nedelskite ir įstokite į klubo gretas sutauptydami 50% mokesčio. Užsirašykite pas Anuprą Rakštelį prie baro arba pas Paulių Jokubaitį.

Melb. Liet. Klubo Valdyba

MINĖJO LKB KRONIKOS SUKAKTĮ

Ateitininkų Sendraugių Valdyba gegužės 24 d. vakare buvo pašaukusi susirinkimą Lietuvių namuose. Valdybos pirm. Antanas Bakaitis malda pradėjęs susirinkimą, pasveikinęs susirinkusius 20 narių, paminėjo mirusį filosofą Antaną Maceiną, buvusį Ateitininkų Federacijos vadą, daugelio knygų autorių, profesorių Lietuvoje ir Vokietijos universitetuose. Kapelionas pateikė kondensuotą paskaitą apie LKB Kronikos 15 metų eigą, kokiose sąlygose ji iškilo, jos reikšmę, socialinę rolę Lietuvos gyvenime ir laisvojo pasaulio informavime. LKB Kronika mobilizuoja Lietuvos viešąją opinią ginti pagrindines tikinčiųjų teises legialiom priemonėm ir Dievo pagalba reikalauti religinės laisvės. Nors Kronika Lietuvos po grindyje leidžiama mažu tiražu, kad jos nesusektų, bet patekus į laisvąjį pasaulį, ji į Lietuvą grįžta radijo bangomis iš Vatikano, Amerikos Balso, Laisvosios Europos radijo, net ir Kronikos pats naujausias leidinys, išverstas į anglų ar italų kalbą, netrukus patenka Popiežiui ir rankas.

CANBERRA

Birželio trėmimų minėjimas Canberroje įvyks birželio 14 d., sekmadienį. Minėjimą ruošia Canberros Baltų komitetas, kurį pradės pamaldomis St. Peter's liuteronų bažnyčioje, Reid, 1 val. p.p. Tolimesnis minėjimas vyks Canberros lietuvių klubo patalpose. Pradžią 3 val. p.p. Visi tautiečiai kviečiami prisiminti mūsų tautos tragiškas dienas ir gausiai dalyvauti pamaldose ir minėjime.

Canberros Apylinkės Valdyba

MORNINGTONAS

Motinos Dieną šventėme gegužės 24-tą, kai St. Macartan bažnyčios klebonui išvykus atostogom negavom iš komiteto bažnyčios, tai Stasys Erminas visus pasikvietė į savo namus. Didžiame kambaryje įrengė altorėlį ir iš Melbourne atvykus kun. Pr. Daukniui vyko pamaldos, minint Motinos Dieną. Čia dalyvavo apie 30 lietuvių. Skaitymus atliko seniūnas Juozas Kairys, prie altoriaus asistavo Vincas Stagis. Kapelionas tarė Motinos Dienos proga įvertinimo žodį, giedojome sutartines giesmes, visi priėmė šv. Komuniją ir pamaldas baigėme Marija, Marija giesme. Sekė su-nestinės vaišės - karšti pietūs. Pamaldos ir toks nuoširdus subuvenimas labai suartina nedidelės Seniūnijos lietuvius ir jaunimą kartu su tėveliais besimeldžiant ir besivaišinant.

SYDNEY

SUDIEV POVILUI GROSUI

Tik nuskambėjus Velykų dieną "Veni creator" 50 metų švenčiantiems Onai ir Povilui Grosams, štai pasiekia liūdna žinia, kad Povilas staiga mirė gegužės 6 d.

Velionis Povilas buvo gimęs 1909 m. gruodžio 26 d. ūkininko šeimoje Tauragės apskr. Vėliau persikelia į Kybartus ir veda Oną Gečiauskaitę ir užaugina dukrą Dalią, dabar Burneikiene.

Palikęs su šeima Lietuvą 1944 m., praėjo visus išvietintųjų vargus ir nedaktelius Vokietijoje, pagaliau su šeima atvyko į Australiją.

Darbi, rūpestinga ir giliai patriotinė Grosų šeima išgyja bene pirmutinai savo namus. Ona Grosienė Dainos choro pirmutinė seniūnė, Dalia ateitininkų gretose, o Povilas visa širdimi atsidavęs telkia lėšas Lietuvos namams išgyti. Visada malonus, draugiškas, visada domėjosi pavergtos Lietuvos reikalais, aukodamas reguliariai Tautos Fondui.

Matėme Povilą pirmųjų Lietuvos namų administracijoje ir Apylinkės Valdyboje. Radęs laiko valandėlę žaisdavo šachmatais. Liūdime netekę mielo Povilo, palikusi tokias žymias pėdas mūsų bendruomenės gyvenime.

Po gedulingų pamaldų St. Joachims bažnyčioje, kurias aukojo prel. P. Butkus ir kun. P. Martūzas, giedant Dainos chorui, velionio palaikai buvo palydėti į Lietuvos sekcijos kapines.

Su a.a. Povilu atsisveikino ALB V-bos pirm. A. Giniūnas, Lietuvos klubo vardu V. Bukevičius ir draugų vardu A. Kutka, ir Ramovės vardu Pr. Sakalauskas. Išėkis ramybėje.

MIRĖ ELENA MICKEVIČIENĖ

Elena Mickevičienė gimusi Tauragėje 1919. 8. 18, mirė St. Marys po ilgos paralyžiaus ligos 1987. 4. 11.

Liūdesyje liko vyras Jonas, dukros: Audronė ir Zita su šeimomis. Elena savo laiku buvo uoli choristė Dainos chore. 1976 m. išvyko į Ameriką, bet pasilgus dukrų 1983 m. vėl sugrįžta į Australiją. Čia

tuoj išrinka Eleną širdies priešuolis, po kurio liko paralyžuota. Kurį laiką buvo ligoninėje, o paskutiniu metu buvo slaugoma vyro Jono namuose St. Marys. Palaidota balandžio 15 d. po gedulingų pamaldų Rookwood krematoriume. Gegužės 17 d. buvo Ketursavičio Mišios už a.a. Eleną. St. Marys lietuviai, per Oną Lėverienę surinko \$ 60 ir užprašė Mišias, ir paskyrė \$ 30 Dainos chorui.

Po gedulingų Mišių St. Marys lietuviai ir Dainos choro atstovai susirinko į Lietuvos klubą pietums, kur buvo prisiminta mirusių miela Elena. Pranas Nagys, ano laiko Dainos choro pirm., šiltu žodžiu prisiminė Elenos įnašą Dainos chore, išreiškė užuojautą šeimai, padėką Onai ir Antanui Lėveriams už šio prisiminimo suorganizavimą.

DAINOS CHORAS

Prieš septynius mėn. mirė ilgametis Dainos choristas ir ižd. Petras Ropė. Jo gyvenimo draugė Bronė pastatė Petriui gražų lietuvišką paminklą, kurį gegužės 3 d. pašventino prel. P. Butkus. Dainos choras, vad. Birutei Aleknaitei, giedojo pamaldose ir dalyvavo šventinime Rookwood kapinėse. Vėliau Bronės pakviesti choristai ir artimieji bei draugai priekš skaniai paruoštų pietų prisiminė Petrą Ropę malda ir užuojautos žodžiu. Dainos choro pirm. A. Kramilius kalbėdamas ragino prisiminti a.a. Petrą ne tik malda, bet ir pozityviu darbeliu mūsų tėvynei Lietuvai, kurią Petras taip mylėjo. Šia proga Dainos chorui aukojo: po \$ 20 Stasė Jurevičienė, Valė Stanevičienė, Bronė Ropienė paskyrė \$ 50. Kitos aukos šia proga buvo Religinei Salpai.

Mirus Leonardui Karveliui, nuolatiniam Dainos choro rėmėjui, jo žmona Halina Dainos chorui paskyrė \$ 50. Dėkojame už aukas ir liūdime netekę mums taip artimų žmonių.

A. Kramilius

MIRĖ MYKOLAS MALAITIS

Gegužės 12 d. savo namuose Ri-

verwood buvo rastas miręs Mykolas Malaitis, apie 70 metų, kurį laiką jau sirguliavo. Laidotuvėmis rūpinosi Bronė Ropienė. Po gedulingų Mišių, kurias aukojo prel. P. Butkus, velionio palaikai buvo palydėti į Lietuvos sekcijos kapines Rookwoode gegužės 15 d.

Amžino atilsio mirusiam Mykolui.

LANAI STASIŪNAITYTEI 21 M.

Gegužės 9 d. Lietuvos klubo auditorijoje susirinko 180 kviestinių svečių palinkėti laimės Lanai Stasiūnaitytei, kuri šioje didelėje draugų ir kolegų kompanijoje atšventė savo reikšmingą gimtadienį.

Lana tik prieš dvi savaites sugrįžo iš kelionių po pasaulį, trukusių 12 mėnesių, aplankė Europą ir Ameriką, visur nešdama lietuviškas spalvas ir malonų šypsnį.

Vaišių eigą pravedė Edvardas Lašaitis. Sveikino Laną Ateitininkų Dvasios vadas prel. P. Butkus, Dainos choro ir Ateitininkų sendraugų vardu A. Kramilius, Lanos krikšto tėvas Vytautas Stasiūnaitis ir jos tėvelis Juozas Stasiūnaitis.

Nors svečių tarpe buvo daug australų, atmosfera buvo lietuviška. Lietuvos kapela, susidedanti iš jaunų Lanos draugų, linksmino jaunimą, kurio čia buvo dauguma.

Linkime Lanai Ilgiausių metų ir tikime, kad netolimoj ateity Lana pasidarys savo įspūdziais iš jos kelionių po pasaulį. kor.

SUGRĮŽO IŠ AMERIKOS

Prieš 8 metus į Dėdės Samo žemę išvyko uolus choristas Vladas Račkauškas. Vladas pasigedo choro, pasigedo Australijoje paliktų draugų ir štai prieš keletą savičių Vladas parvažiavo namo iš Australiją ir į Dainos chorą. Sveikiname Vladą padariusį šį prasmingą žygi, o ypatingai džiaugiasi Dainos choro bosai.

LIETUVIŲ RADIO

VALANDELES

ADELAIDE 5EBI - FM šeštadieniais nuo 9 v. iki 10 v. ryto.

CANBERRA 2XX ketvirtadieniais 7.30 val. vak.

MELBOURNE 3EA sekmad. 11 val. ryto, pirmad. 6.30 val. p.p.

SYDNEY 2EA šeštadieniais 10-11 val. prieš pietus.

BRISBANE 4EB kiekvieną ketvirtadienį 4.30 val. vak.

PERTH 6NR kas trečią antradienį 6.30 val. vak.

DONCASTER MOTERŲ KREPŠINIS

Lietuviai klausia: kas yra ta Varpo Doncasterio moterų komanda apie kurią mes girdime per radijo valandėlę? Komanda šitai prasidėjo.

Doncasterio veteranų komandos vyrai buvo viename lietuviškame parengime ir pradėjo mus, moteris, traukti per dantį ir agituoti, kad mes "senės" sudarytume komandą ir palakstytum. Taip ir prasidėjo. Sekančią savaitę per "Sokdavos" tautinių šokių repeticiją, 1986 m. balandžio mėn., Gabija Ziedienė pradėjo kalbinti ir sudominti kitas "subrendusias" žaidėjas. Atsirado 4, kurios parodė susidomėjimą, bet mes visos su mažais vaikais, tai iškart atrodė, kad niekas neišeis. Bet Gabija vistiek teiravosi ir toliau.

Sekančią savaitę ateina Gabija ir praneša, kad už poros mėnesių prasideda naujas rungtynių sezonas ir jeigu mes norim - mūsų komandą galim užregistruoti ir pradėti žaisti. Gera idėja, bet mes visos jau taip seniai nežaidėme, ar mes pajėgtume išlaikyti visas rungtynes? O kas apie vaikus? Tuoj paaiškėjo. Pasirodo, kad penktadienį iš ryto yra tokia "Married Women's Competition" - specialiai suorganizuota, kad moterys, kurios buvo žaidėjos, o dabar su šeimom yra namie, galėtų reguliariai suėiti ir pažaisti, o ten pat, Bulleen stadione, yra "Creche" (di delis kambarys, kur pridėta žaisti ir knygu, ir moteris prižiūri vaikus nemokamai). Pagrindinės problemos išspręstos. Dabar tik tai reikia uniformų, žaidėjų ir t.t. Tuojau skambinom Varpo pirm. B. Adomavičienėi. Gavome jos pritarimą ir ji pridėjo parūpinti uniformas ir padėti su finansais dėl registracijos mokesčių.

Praėjo mėnuo ir mes jau pasiruošusios pirmoms rungtynėm. Atėjo žaisti: D. Antanaitienė (Statkutė), A. Kristens (Tamošiūnaitė), G. Ziedienė, K. Peterson Česnaitė, R. Mickienė (Cesnaitė) ir R. Statkuvienė (Milvydaitė). Pirmos rungtynės buvo labai sunkios, nes mes visos buvome seniai nežaidusios, kai kurios net 17 metų ir mūsų komandą paskyrė į B klasę žaisti. Tas rungtynes laimėjom - nors buvom labai pavargusios, bet laimingos. Taip ir prasidėjo "veteranių" komanda. Po poros rungtynių atėjo dar R. Sidlaus kaitė ir D. Banks, tai dar buvo geriau. Šiais metais vasario mėnesį pradėjom naują sezoną. Komanda šiek tiek pasikeitė Dalia susižeidė koją, Kristina laukiasi antro vaiko, Rūta grįžo į studijas, bet atėjo J. Liubiniene (Skimbi-rauskaitė), B. May (Pikelytė) ir J. Juchnevičienė. Nėra treniruočių, visos tik susirenka rungtynėm.

Prieš porą savičių kai žaidėm pirmas rungtynes (9.20 ryto), visos nutarėm po rungtynių suvažiuoti pas Angelę ir kartu praleisti porą valandų. Atvažiavo dar pora mamų su vaikais (buvusios žaidėjos) ir džiaugėmės žiūrėdamos į 10 vaikučių žemiau mokyklos amžiaus laktant, žaidžiant gražiausiai be susipešimų. Kokia gera ir graži ateitis Varpo sporto klubui! Pasikalbėjom, pajuokavom ir apie pietų laiką išsiskirtėm namo, nes vaikams reikėjo eiti miegoti. Šiais metais žaisti yra lengviau, nes mūsų geresnis išlaikymas ir esam geriau susižaidusios.

Rasa Statkuvienė

LIETUVIŲ KOOPERATINĖ KREDITO DRAUGIJA TALKA

Talka už terminuotus indėlius dabar moka:

14%

nuo \$100 iki \$50,000

(15% virš \$50,000)

Už einamasias sąskaitas mokama 10%.

Talka veikia Lietuvos namuose:-

ADELAIDE

Sekmadieniais
1 - 3 val. p.p.
Tel. 42 7377

MELBOURNE

Šeštadieniais
10 ryto - 2 p.p.
Sekmadieniais
1 - 3 p.p.
Tel. 328 4957

SYDNEY

Sekmadieniais
2 - 4 val. p.p.
Tel. 709 8662

TIKROS KATALIKŲ LAIDOTUVĖS

Mes tikime, kad mūsų uždavinys yra ne tik laidotuves sutvarkyti profesionaliai ir ramiai, bet taip pat suprasti ir pagerbti suinteresuotų žmonių jausmus ir užtikrinti, kad laidotuvių sutvarkymas yra prasmingas ir tinkamas.

Tobin Brothers

Funeral Directors

Doncaster: 816 Doncaster Road	848 4666
East Burwood: 294 Burwood Highway	232 9999
Frankston: 232 Cranbourne Road	789 6766
Glenroy: 111 Wheatheaf Road.	306 2044
Malvern: 1387 High Street	509 4811
Noble Park: 505 Princes Highway	546 7644
North Melbourne: 189 Boundary Road	129 6144
Ringwood: 331 Marcondah Highway	870 8011